

Sorin Mărculescu

Livre Seul

Fragments

Traduit et présenté
par Dumitru Tsepeneag

Né à Bucarest, en 1936, Sorin Mărculescu occupe, dans la poésie roumaine, une place singulière. Depuis plus de vingt ans, il écrit et publie (très rarement) un seul et unique Livre. Cette ambition mallarméenne est devenue manifeste en 1982 avec la parution du *Livre Seul*. L'auteur y intègre, dans une construction évidemment préméditée, ses deux volumes précédents (*Le livre des noces* et *Le lieu du noyau*) tout en ajoutant d'autres éléments qu'il place par rapport à un point central : le noyau d'angoisse et de lucidité nyctalope.

A part la grande variété de rythmes et de timbres, on doit signaler les sonnets « en miroir », les deux hymnes renversables comme des sabliers et, surtout, l'obsession du chiffre 3 (et de ses composés : 9, 33, etc.) dans l'architecture générale de son édifice poétique.

Pour donner ne fût-ce qu'une vague idée du Livre, j'ai choisi des fragments qui appartiennent à trois catégories : les *imagomachies* (les espaces concentriques de l'apparence : baroques et oniriques), les *micrologies* (l'effort de dépouillement dans l'espoir d'approcher le noumène poétique) et les *hymnes*.

L'IMAGOMACHIE

IV

il venait exprès nouer l'escalier
au cou décharné du dôme de poudre
sors toi d'abord la tiare disséquer
et mets le sommeil dans des lits de loutre
le chemin pavé est plutôt moelleux
le ciel tombé t'opprime derechef
là-dessus tu poses le couvert pieux
pour dîner avec les saints de la nef
ce n'est qu'une cène peut-être mais quel fauve
hurle là-bas dans l'argile transparente
vers les dieux qui vitrifient en mauve
le ciel sous les bosses absentes :

IV

dinadins venea să-nnoade scara
după gîtul domului de pudră
ieși tu-ntii și disecind tiara
viră somnu-n paturi moi de lutră
e destul de moale caldarimul
cerul doar căzut te strînge-n piept
și pe el așezi pios tacimul
să prinzești cu sfinții din transept
poate-i doar o cină dar ce fiară
urlă jos prin clise transparente
cătore zeii ce vitrificară
cerul sub cocoșele absente :

V

il est dans le coffre sans doute le royaume
pour bien le connaître commence par le marché
des aubergines brillantes s'écoulent sous les étals
épuisés dans la boue les tabliers arborés
comme un linceul stérile couvrant les escargots
tu marches pour les chercher à quatre pattes
le béton sur le dos ou alors la fourrure
toujours bien venu dans les eaux bien droites
où citadins pluvieux à la barbe touffue
dorment sous les ongles végétaux :
tout au fond et en marge trois fer à cheval brûlent
les flammes se retournent pour lécher le pays
la banlieue le parc la cathédrale
poussent sur le dos en douleurs
les morts suent pour soulever encore une fois
à coups de reins le ciel jusqu'aux yeux

V

poate-i în sipet împărăția
s-o cunoști începe-o tot din piață
vinetele curg sub galantare
cu spinări lucioase și pestelci
vlăguite-n miluri și întinse
giulgiu sterp pe lângă vineți melci
mergi în patru labe după ele
cu beton sau blană în spinare
tot mai reprimi în apa oablă
unde dorm sub unghii vegetale
citadini cu ploi și barbă mare :
ard în fund și-n margini trei caiele
flăcările-ntoarse ling tărîmul
mahalaua parcul catedrala
cresc peste spinare în durere
opintiți din șale-morții-asudă

haras de crinières et de veines blanchâtres
s'accouplent couchés sur le flanc
des truies écrasées remuent toujours les braises
fouissent sous les vergers de lauriers
entrelacés sur le ventre dans les chaires
rougies quelles amères calories confondent
les bûchers déclinants les bûchers refusés :
et les grands interrogateurs avec leurs buccins
sonnent l'alarme dans les mortiers célestes
et les pompiers avec pompon et pompe
éteignent dans la fournaise des fleuves parallèles
et les incendies sans destin de cratère
parés de hauts chignons sous des lymphes courbées
croissent dans les gosiers et déjeunent
dans la chambre verte là-haut chez le notaire :

să mai salte cerul pin' la ochi
intr-o rină herghelii de coame
și de vine albe se-mpreună
scurmă-n jaruri scoafele strivite
rimă sub ogrăzi de oleandri
împlețiți pe pintece-n amvonuri
de profunda spuză înroșite :
ce amare calorii confundă
ruguri scăpătate și respinse :
iar întrebători înalți din tulnic
bat pe cer mojarale alarmei
și pompierii cu pampon și pompe
în pojar sting fluvii paralele
și incendii fără sorți de crater
îmbrăcate-n concii sub limfe curbe
cresc în beregate și dejună
în cămara verde la notar :

HYMNE

36

il arrive que le pavage soit cru et clairs les seuils de ce matin
les racines de pierre de la cité s'essoufflent dans les mers de sable
mais la pensée frémit d'une lumière qui n'est pas d'emprunt.
tu es en retard. l'asphalte doit sourire. tu restes dans le noir.
que les visages des arbres se tournent vers le soleil. tu allumes le noir.
porte ta dette de joie sur le compte du monde.
seul tu attends de t'arracher de nous et des pousses du temps.
que les murs crient. que les géographies humaines blasphèment. que
les vitrines jubilent.
d'aucun acharnement tu n'as besoin ni d'aucun amour.
au-delà de tout. hors mesure. en dehors des rêves de feutre.
au-delà de la perplexité du flux. en dehors de la pétrification.
reste dans le noir. surtout maintenant que l'aube te dessine
de plus en plus pauvre envers soi plus dépouillé de visions
réservées à ceux dont le corps et l'âme s'éloignent de toi
dans le deuil des amours humbles et dans le calme du cercueil
d'emprunt.
toi l'ignoré tu t'acharnes toujours de m'appartenir
tu ne veux pas te laisser glisser entier sur des cuvettes de vide
en te réjouissant du matin vert de la ville et des présents

36

întimplător pavajul e crud și limpezi pragurile dimineții de azi
rădăcinile de piatră ale cetății gifnue în mări de nisip
dar gândul foșnește de o lumină neimprumutată.
întârzii să vii. suridă caldarimul. în întuneric rămii.
rotească-și arborii fețele după soare. tu întuneric aprinzi.
trece asupra lumii datoria ta de bucurie.
singur aștepti să te smulgi din noi și din lăstarele vremii.
țipe zidurile. blăsteme geografiile omenești. jubileze vitrinele.
nici o îndirjire nu-ți mai trebuie nici o dragoste.
dincolo de tot. în afara măsurii. în afara visurilor de pislă.
în afare perplexității curgerii. în afara incremenirii.
în întuneric rămii. mai ales acum când zorii te desenează
tot mai sărac înspre sine tot mai dezgolit de vedenii
rămase celor ce fug cu trupul și sufletul de lângă tine
în doliile dragostelor umile și-n calmul raclii de împrumut.
neștiutule încă-ți păstrezi îndirjirea de a-mi aparține
încă nu vrei să te lași întreg s-aluneci pe albiile de gol
bucurindu-te de dimineața verde a orașului și de darurile

27

de toutes les ombres qui nous cernent ou bien nous attendent patientes
dans une suite de rites et de crispations cadencées
pour échouer dans des manières bureaucrates de poète.
accueillant est le vers reçu en héritage larges les sandales du dieu
mais elles pendent sur les traces comme les mèches du fouet
concrétions de ta chair traînées pierreuses dans des chemins oranges.
tout tombe en loques de plus en plus sourd est le son de bronze
de ton passage parmi nous. sois seul. reste dans le noir.
que les recoins sacrés tremblent en vert vacarme. sois au-delà.
dans le noir. dans les blocs erratiques des ténèbres.
dans les écheveaux de la nuit errant sans moi à travers moi
dans les balles opaques des respirations décédées glissant
dans le matin vert de la ville parmi les sourires empruntés
aux pierres du ciel et aux seins auliques des nuages amoureux
dans les maisons de plus en plus vraies dans le rite du mensonge et de
la foi
dans les visages hachés par le vent et le bruit du jour
pour te renier pour oublier et pour renaître des fiançailles posthumes.
Seigneur dans le noir.

[36]

tutur umbrelor ce ne-mpresură sau răbdătoare ne-așteaptă
intr-un șir de ritualuri și de crispări într-o cadență
sincopat eșuind în birocratice apucături de poet.
primitor e versul moștenit încăpătoare sandalele zeului
dar îți rămân atirnate de trecere ca șfichiuri de bici
crescute din carne tirite-mpietrit pe drumuri portocalii
tot mai multe zdrențe atirnă tot mai surd e zvonul de bronz
al trecerii tale prin noi. fii singur. în intuneric rămii.
cutremure-se de verde vacarm ungherele sacre. fii dincolo.
în intuneric să rămii. în bolovani eratici de beznă.
în ghemuri de noapte străină rătăcind fără mine prin mine
în mingi opace de răsufări decedate alunecând
prin dimineața verde a orașului printe zimbetele împrumutate
pietrelor cerului și aulicilor sini ai norilor îndrăgostiți
în casele tot mai adevărate în ritul minciunii și al credinței
în chipurile tocate de vînt și de zgomotul zilei
lepădîndu-te și uitînd și renăscînd din postume logodne.
Doamne în intuneric

MICROLOGIES

I

terre abandonnée

pământ părăsit

paradis lunaire

rai lunar

au milieu le temps
renard muet

la mijloc timpul
vulpe mută

II

dôme transparent
œil de la terre
lac recomposé
de lumière
arbre fendu

dom transparent
ochi al pământului
lac recompus
din lumină
pom despicat

monte la colline de sang

urcă dealul de singe

III

les gerbes de l'univers manifesté
les os laiteux du supplice
et de la peine
l'écheveau doux et entier
de chaque volonté de solitude
le vertige des questions
et le vide titubant sur les traces
des disparus. les cieux les témoignages
et les pas sans répétition
la fête du monde sensible
tout rompt avec toi

et te regarde sciemment
tes yeux s'y fixent et tu te perds
absorbé par des granits mouvants
par des miracles aux yeux sans paupières

III

jerbele universului manifestat
oasele latescente ale caznei
și ale suferinței
ghemul blind și nedepănat
al fiecărei voințe de-nsingurare
amețeala întrebărilor
și vidul împleticit pe urmele
dușilor. cerurile mărturiile

și pașii nerepetaji
sărbătoarea lumii sensibile
toate se rup de tine
și te privesc și se știu
și le-așintești și te pierzi
supt de granituri mișcătoare
și de miracole cu ochi fără pleoape

V

divin retour la grande porte de l'été
glissant
    vers l'automne
la terre se blottit dans
le changement   le soleil
le mensonge
de la distance
les étoiles craquent ici
comme tes grenades
la nuit dans les draps
de semences   palpite
calvaire inversé
descente
à l'ombre basse
du bûcher vide

V

dumnezeiască întoarcere
poarta cea mare a verii
alunecind
    căt-re toamnă
pămîntul se ghemuiește-n
prefacere   soarele
minciuna
distanței

stelele pocnesc dincoace
ca rodiile tale
noaptea-n prostriri
de semințe   palpită
răsturnat calvar
coborire
în umbra scăzută
a rugului gol

VII

son habité
par des mondes concentriques
les vapeurs
des lares
dans les nouvelles vallées

sunet locuit
de lumi concentrice
aburii
larilor
văilor noi

je romps du temps sec
les vieilles prières

rup din timpul uscat
rugăciunile vechi

VIII

encore plus simplifié

plus faible

plus libre (tiens on redébut)
des transparences
convexe horizon endormi (tiens le début
les mains t'ont quitté
seuls les espaces filent

encore plus simplifié (tiens le dé)
plus transparent
pour la coupole
et le fruit tiens !

VIII

tot mai simplificat

mai slab

mai liber (iar începuturi)
de străvederi

convex orizont adormit (iar început
mîinile te-au părăsit
singure spații se-nșiră

tot mai simplificat (iar în)
mai străveziu
pentru cupolă
și rod ia !

XVII

nu transparent
les forêts endurent
les symboles

toi arbre écorcé
de lumière entre
les vides

nud transparent
pădurile rabdă
simboluri

tu pom descojit
de lumină-ntru
goluri

XVIII

il pleut
sur le pavé de la ville
pierres
croûte de bitume
fondements secs
voûtes de caves
fécondées par le temps
panse amnésique
qui couve
les vieilles nuits

la pluie vient d'au-delà

plouă
pe pavajul oraşului
pietre
coajă de bitum
temelii uscate
bolţi de beciuri
fecundate de timp
pîntec amnezic
clocind
noapţile vechi

plouă de dincolo

XXII

renfrognée volonté
de joie
nuages abstraits
pourfendent le ciel
et des doigts rigides
déchirent les lèvres des morts
dans des rires jusqu'aux oreilles

incrunată voinţă
de bucurie
nori abstracţi
spintecă cerul
şi degete ţepene
sfîşie buzele morţilor
în risete pînă la urechi

XXVI

nous nous sommes pris par la main
pour sauter guéris
par-dessus des tempes de soleil
tu es si seule aujourd'hui
poussières des cheveux
tu les secoues
et des rayons

ne-am luat de mină
și am sărit vindecați
peste tîmple de soare
ești atît de singură azi
pulberi din păr
scuturîndu-ți
și raze

XXVII

si lentement tu me passes devant
et si fragile est ta chair
ensevelie dans une sphère de temps
loin de tout attouchement
sous les semences les ormes et les nuages
tournent autour de toi
parfois tes doigts s'allument
et sur la grève de ta durée
vacillent des serrements intérieurs
entre une mort et une autre par-dessus les symétries
se retirent des branches de sang dans le silence
sévice
    jour et nuit
        du temps

XXVII

atît de încet îmi treci pe dinainte
și atît de fragilă ți-e carnea
în sferă de timp învelită
departe de orice atingere
sub semințele ulmii și norii
împrejuru-ți rotîndu-se

uneori degetele ți se aprind
și pe prundul duratelor tale
pilpiie stringeri lăuntrice
între o moarte și alta peste simetrii
se retrag ramuri de singe-n tăceri
și te bîntuie ziua și noaptea timpului

XXVIII

à la fenêtre le soir sur ma poitrine
sous la chaleur de l'été et après la pluie
l'ombre de ton corps et les branches
la ville concentrique et recueillie
avec toi sur la poitrine la solitude
dans une sainteté de lieu géométrique
un seul instant parmi les tramways
brûlants et le vent de
tremblement

XXVIII

la fereastră cu seara la piept
sub căldura verii și după ploaie
umbra trupului tău și ramurile
orașul concentric și recules
cu tine la pieptul singurătății
intr-o sfințenie de loc geometric
o clipă doar printre tramvaie
fierbinți și vînt de
cutremur

XXXII

tempête de neige
sur la crête de l'âme

leurre-moi
leurre-moi

les arbres coulent l'un
dans l'autre vers le cèdre
de feu
flaire-moi flaire-moi

croît le profond vers toi dans
l'utérus de plus en plus crispé
de lumière
l'étincelle aveugle transparait

tu   suis

viscol
în creștetul sufletului

ademenește-mă
ademenește-mă

copacii curg unul
într-altul spre cedrul
de flacără
adulmecă-mă adulmecă-mă

creste adîncul spre tine în
uterul tot mai crispat al
luminii
oarba scînteie străvede

tu   sunt